

NOTATKA / NOTE

***Agabus guttatus guttatus* (PAYKULL, 1798) (Coleoptera: Dytiscidae) stwierdzony pierwszy raz od 100 lat na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej**

Agabus guttatus guttatus (PAYKULL, 1798) (Coleoptera: Dytiscidae) rediscovered after 100 years in the Wielkopolsko-Kujawska Lowland

Paweł BUCZYŃSKI¹, Jacek WENDZONKA²

¹ Katedra Zoologii i Ochrony Przyrody, Instytut Nauk Biologicznych, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; pawbucz@gmail.com

² Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań; setauron@gmail.com

KEY WORDS: Notecka Forest, W Poland, springs, aquatic beetles.

Przedstawiciele rodzaju *Agabus* LEACH, 1817 należą do Dytiscidae małych lub średnio dużych, w Polsce osiągających długość ciała od 6 do 13 mm. Z Palearktyki opisano do dziś 69 gatunków, w Polsce występuje ich 21 – o bardzo różnych preferencjach siedliskowych (GALEWSKI 1971, NILSSON 2020). Trzy z nich należą do ekskluzywnej w koleopterofaunie wodnej Polski grupy krenobiontów i krenofili: *A. biguttatus* (OLIVIER, 1795), *A. didymus* (OLIVIER, 1795) i *A. guttatus* (PAYKULL, 1798) (PAKULNICKA 1999). Współcześnie są one rzadkie w Polsce zachodniej, a z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej znane są albo pojedyncze stanowiska (*A. biguttatus* – ze źródła koło Ldzania, NIJBOER i in. 2006; *A. didymus* – z trzech stanowisk na Pojezierzu Lubuskim, RYCHŁA i BUCZYŃSKI 2013), albo danych brak: *A. guttatus* ostatni raz podał z tej krainy SZULCZEWSKI (1922).

A. guttatus stwierdzono w 2016 roku w Puszczy Noteckiej:

– WU74 osada Jeleniec, Sieraków vic. (52°42'17"N / 16°04'14"E), 15 X 2016, 2♂, źródła przy Jeziorze Kubek, leg. J. WENDZONKA, det. et coll. P. BUCZYŃSKI.

Stanowisko leży przy granicy północnej Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, w obrębie obszaru Natura 2000 „Jezioro Kubek” PLH 300006 – który chroni obszar źródłkowy oraz cenne gatunki roślin i zwierząt, w tym wilka *Canis lupus* LINNAEUS, 1758 (WENDZONKA 2012). Jest to obszar porośnięty głównie sosną, w pobliżu źródła także świerkiem, a w bezpośrednim sąsiedztwie cieków olchą. Samo jezioro Kubek jest płytkie i wysoce eutroficzne. Obszar źród-

liskowy reprezentuje siedlisko przyrodnicze „nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)” (kod 3260 w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej UE) i jest podzielony na dwie części wyznaczone przez ramiona cieków wypływających ze źródeł u podstaw wydmy: większy Kubek Wschodni i mniejszy Kubek Zachodni – gdzie prowadzono badania. Dno źródła (Ryc. 1) jest tu piaszczyste, dość twarde, prąd wody relatywnie silny. Materiał pobierano w miejscach z detrytusem i o znikomym, wręcz laminarnym przepływie wody. Źródło jest znane z literatury jako jedno z dwóch stanowisk chronionego gatunku chruścika *Crunoecia irrorata* (CURTIS, 1834) w Wielkopolsce (ADAMEK 2006). Nasze dane potwierdzają jego wysokie walory przyrodnicze.

PIŚMIENNICTWO

- ADAMEK H. 2006: Chruściki źródeł jez. Kubek i kilka uwag o preferencjach *Crunoecia irrorata* w Polsce. *Trichopteron*, 22: 4-6.
- GALEWSKI K. 1971: Klucze do oznaczania owadów Polski, Część XIX Chrzęszcze – Coleoptera, Zeszyt 7 Pływakowate – Dytiscidae. PWN, Warszawa. 112 ss.
- NIJBOER R., VERDONSCROT P., PIECHOCKI A., TOŃCZYK G., KLUKOWSKA M. 2006: Characterisation of pristine Polish river systems and their use as reference conditions for Dutch river systems. *Alterra rapport 1367*. Alterra, Wageningen. 221 ss.
- NILSSON A.N. 2020: Catalogue of Palaearctic Dytiscidae (Coleoptera). Internet version 2020-01-01. Internet: http://waterbeetles.eu/documents/PAL_CAT_Dytiscidae_2020.pdf

PAKULNICKA J. 1999: Stań badań nad poznaniem chrząszczy wodnych (Coleoptera aquatica) źródeł Polski. (ss. 149-155) [W:] E. BIESIADKA, S. CZACHOROWSKI (red.): Źródła Polski – stan badań, monitoring i ochrona. WSP w Olsztynie, Olsztyn. 252 ss.

RYCHŁA A., BUCZYŃSKI P. 2013: Materials to the knowledge of the aquatic beetle fauna (Coleoptera) in mid-western Poland (Lubuskie Province). Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sec. C, **68** (1): 7-38.

SZULCZEWSKI J.W. 1922: Chrząszcze Wielkopolski. Prace Komisji Matematyczno-Przyrodniczej Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Ser. B, **1** (3, 4): 185-243.

WENDZONKA J. 2012: Sierakowski Park Krajobrazowy, OSO Puszcza Notecka PLB300015, OZW Jezioro Kubek PLH300006, OZW Sieraków PLH300013, OZW Ostoja Międzychodzko-Sierakowska PLH300032, OZW Jezioro Mnich PLH300029 (ss. 66-72). [W:] P. BASIŃSKI, M. TARANT (red.): Obszary Natura 2000 i parki krajobrazowe w województwie wielkopolskim. Formator, Poznań – Toruń. 240 ss.

*Wpłynęło: 18 kwietnia 2020
Zaakceptowano: 6 maja 2020*

Ryc. 1. Stanowisko *Agabus guttatus guttatus* na obszarze źródłiskowym koło Jeziora Kubek, 15 X 2016.
(fot. J. WENDZONKA).

Fig. 1. The site of *Agabus guttatus guttatus* in the spring area near Lake Kubek on October 15, 2016
(phot. by J. WENDZONKA).